

„אני אוהב את הארץ הזאת, ולעולם לא אחדל לאהוב אותה, גם מבלי דעת על כך... אני מאמין ששם שוכן

האלוהים, ושמעולם הוא לא יצא משם... ואמין בזאת, על אף כל האסונות והכגעים שעוד יבגועו בארץ הזאת...”

חיים בשל כלב

מאת מארק חלאסקו

ערכת הנוסח העיברי: דידי מנוסי

בשדה שרוף-השמש ומלא האשפה, אליו באו מי יודע מהיכן ובו יישארו בהדאי עד סוף הסופים.

— ככה זה, — אמר גרישה, בהחזירו את המחבת אל הכיריים. — פעם שאלו קוואק אחד: מה היית עושה אילו היית במקומו של הצאר? — הייתי גונב עשרה רובלים ועושה „ויברח“, — ענה הקוואק, אל דאגה, לינה. מכל מצב אפשר לצאת איכשהו.

— אבל הילדה, — אמרה לינה.

— גם לי היה יותר טוב בגיליה, — אמר גרישה.

שתינו רק תה ויצאנו החוצה. שתי הילנות נשארו בפנים. ישבנו לפני הצריף, על החול שהיה עדיין חם, ועישנו סיגריות. סירות הדייגים הפזורות בחצי גורן רחבה בים, אותם בנינו באורות מהבהבים.

— שמע גרישה, — אמרתי, — דיברתי היום עם בחור אחד, הרוצה לקנות ממני את האקדח. אמכור לו. למה לי אקדח לכל הרוחות.

— לא, — אמר גרישה. אל תמכור את הנשק.

— אמכור, חורתי. — אין לי צורך בו.

— לא, — אמר. — לא מוכרים נשק, וחץ מזה זה כל מה שנשאר לך.

מה כבר הבאתי מאירופה? אקדח, תנ"ך ותצלום של זונה אחת שעליו שמרתי רק בגלל זה שהייתה דומה קצת לזונה אחרת שחבבתי אי פעם, ואולי גם אהבתי. כל זה לא היה חשוב כרגע, חשוב היה רק שזה חרשיים היינו מחוסרי עבודה. ארוחת-בוקר הגונה אכלתי בפעם האחרונה ביפו, בבית-הסוהר. לא יכולתי לחשוב על אהבה. עם גרישה הכל היה אחרת. גרישה הוא רוסי, והרוסים אינם מאבדים את אמונתם בחיים. אבל אני אינני רוסי. אני כבר הגעתי אל האדישות שמעבר ליאוש ולקעס. אנשים אינם יודעים באמת מה כוחה של אדישות, וטוב שאינם יודעים זאת.

— שמע, — אמר גרישה. — שוב הם מסתובבים כאן. — ראיתי את עיני הכלבים

הזהובות הרעות, הנדלקות וכבות כפנסים.

— חושבים שעוד יקבלו דבר-מה.

— לא, — אמרתי. — הם באים אלי, רק אלי. אני נשבע לך גרישה, רק אלוהים יודע מדוע הם שונאים אותי כל כך.

— מי יבין אותם, — אמר גרישה. הוא מצץ את שארית הסיגרית ושואב את העשן עמוק ובמומחיות, אחר כך ירה את זנב הסיגרית אל החשיכה ופנה אלי.

— את הנשק אל תמכור, — אמר שוב.

ושוב נשמע קולו של כלב, וקול שני אחריו ושניהם יללו אל הירח — חבית ענקית וכתומה המרקדת מעל לים הרגוע, חשתי בהם, כפי שהם חשו בי. חשתי את עורם השרוף בשמש ואת נשימותיהם הכבדות. את רעבם הנצחי ואת כעסם המכוון נגדי, רק נגדי. כאילו אני הוא שבראתי את הארץ הזאת, את שדותיה החרוכים, ללא עץ, ללא צל, ללא חיות בר, פרט לנחשים ולעקרבים, שהכול פוחדים מפניהם. ישבנו שותקים. המיית הים נשמעה, ונביחתם הארורה של הכלבים המתרוצצים בחשיכה.

— נו, — אמר גרישה. — מעולם לא ראיתי דבר שכזה. אולי הצקת פעם לאחד

מהם והם גילו זאת בדרך איוושהיא?

— לא, — אמרתי. — אני נשבע לך, גרישה, שלא. אין לי נגדם כלום.

ישבנו עוד שעה קלה, ואז הופיע אותו איש במכונית המשא. הוא יצא מהקבינה, אפילו לא כיבה את האורות, וניגש ישר אלינו.

— ערב טוב, — אמר.

עמד לפנינו, בהחזיקו תחת בית-חשיו ערימה שלמה של בקבוקי בירה. לא ענינו על ברכתו, לא גרישה ולא אני. למרות שהיה חושך לגמרי, ידענו בדיוק איך הוא נראה: גבר צעיר ואלים, בשנות השלושים, שהתחיל קצת להשמין. הפנים תפוחים מעט. מחמת

גרנו בצריף, כחצי קילומטר מן הים, אלא שקשה היה להגיע אלינו. תחילה צריך היה לבוסס בחול עד לברכיים, ואחר-כך לחצות שדה קוצים וברקנים — גבוהים מאד, דוקרניים מאד ותמיד יבשים. איש לא היה מעלה על דעתו כי פרחו אי פעם, כצמחים אחרים בארץ זו — צבעוניים ופראיים הפורחים בן לילה ונובלים בן לילה. איש לא ידע ששם של קוצים אלה או למי שייך שדה זה.

לינה, אחתו של גרישה, טענה בעקשנות שהשדה שורץ נחשים, למרות שמעולם לא ראיתי שם נחש, וקשה היה לי להאמין כי איזשהו יצור חי ישכון בו. תמיד דיברנו על נחשים אלה ועל כך שאולי באמת מצויים שם. גם עתה — כשהאוטובוס המאובק והמלוהט נעצר לפתע בתחנה וכל נוסעיו הרדומים הועפו קדימה. ואנחנו, גרישה, אני ועוד זקן אחד שהתגורר עלי-דינו, נשלפנו מהאוטובוס והחילונו לחצות את השדה — דיברנו על הנחשים.

השעה הייתה חמש אחר-הצהריים, והחום לא פג. לא רוח ולא לחלוחית כלשהי עלו מן הים הדומם. משטח מים זה לא היה בו אף שמץ של רעננות בשבילנו, ההולכים בגבעה, בחול, כאילו בקצה עולם הלכנו.

— בחום כזה הכי קל להצטנן, — אמר הזקן, בגררו את רגליו. בחום כזה, אתה נכנס לצל, רוח עוברת עליך ונגמר. צריך מאד להיזהר, וללבוש תמיד גופיה.

— לך לא דרושה גופיה, — השיב גרישה בועם. — בשבילך זה כבר אותו הדבר. — אלא שלא אמת דיבר. זקן זה נאחו בחיים יותר חזק מאיתנו. הוא נשא בקרבו איהו רעיון טפשי: שאחינו, ואולי אחיינה של אשתו, שהיגר לפני שנים רבות לאמריקה, הפך שם לבמאי מפורסם. האחין עשה המון סרטים והמון כסף, עד שאפשר היה לכסות בשטרי כספו את קירות כל הצריפים בשכונה. הזקן כיסה את קירות צריפו בתצלומי אחיינו: בילי ליד המכונית, בילי בזמן ההסרטה, בילי עם אשתו ובנו ושני כלביו השחורים והמסולסלים, בילי בחנוציה, בילי בקליפורניה. תמיד היה כותב אליו מכתבים ארוכים, בהם היה שופך את ליבו על השכנים, על המשטרה ועל השלטונות. בעדינות היה רומז לו, שלא היה מסרב לקבל ממנו עזרה כלשהי, אבל בילי לא השיב למכתביו ולא שלח לו כסף. על-כן המשיך הזקן לגזור מן העתונים את תצלומי הגבר הגון והמקיח, בעל החיוך הקר, ולהדביקם על קירות צריפו.

— נו איך, — שאל גרישה בטפחו על כתפיו. — קיבלת כבר תשובה?

— אה, — אמר הזקן. הוא התנשם בכבדות, אלא שהשתדל ללכת אתנו צעד בצעד למרות שגרישה מיהר כל כך עד שגם לי עצמי היה די קשה. — הדאר הזה! ודוקא עכשיו, שהמטוסים טסים כל כך מהר. קראתי לא מומן בעתון, שבעיירה צרפתית אחת, הלך מכתב מרחוב אחד לשני במשך ארבע-עשרה שנה. משהו בחיים לא כל כך בסדר.

כן, — אמר גרישה. — אבל אתה יודע שמכתבים שלא נשלחו הולכים עוד יותר זמן.

— אתה חושב... — החל הזקן.

— אינני חושב שום דבר, — הפסיקו גרישה. — המשך לכתוב לו אוניו והוסף ד"ש גם מאתנו.

פתאום הגיח כלב אחד מעל ערימת האשפה וזינק עלי בניחות. העפתי לו בעיטה עד שצלעותיו הרוות שיקשו. אבל הוא לא הרפה ממני. רץ וקפץ סביבי ביללות רוטנות ונוטפות ריר. לבסוף ירה גרישה אבן בקווקודו.

— של מי הכלב הארור הזה? — אמר גרישה. — עוד יתנפל על הילדה.

— אל תפחד, — אמרתי. — הכלבים שונאים רק אותי. מעולם לא הרעתי להם. ואילו הם נטפלים אלי תמיד. ישנם, כנראה, מנהלים כאלה בעולם. פעם רדף אחרי בולדוג אחד למעלה משנים קילומטרים.

— כל כך שונאים הם אותך? — שאל גרישה.

— ועוד איך, — הודיתי מבוויש. כך היה באמת; יכול הייתי לספר לו יום שלם כמה שסבלתי מהגבלות הללו.

אז הופיע כלב שני מהיכן שהוא. הוא הפיל את העצם שהיתה בפיו ופנה אלי בעיני פרא ובשערות מסומרות על עורפו. נבח וילל כאילו קץ העולם בא, ורק עליו הוטלה השליחות להכריז עובדה מעציבה זו. בעטתי גם בו כך שעף ככדורגל עד אמצע השדה. עכשיו יללו שניהם.

— נו, — אמר גרישה. — יש אומרים שהכלבים מריחים בן-אדם טוב. — הוא הסתכל בי, וסקרנות ניצנצה בעיניו האלכסוניות.

— האם תמיד היה כך? — שאל.

— תמיד, — עניתי. — עוד לא נולד כלב שיחבב אותי.

אחר כך ישבנו לאכול ארוחת-ערב. גרישה, אשתו לינה, אני ובתם הקטנה. בתם, בת השנתיים, נקראה בשם אמה ואילו אנו קראנו לה בשם לינקה הקטנה.

אותו יום פתחה לינה את קופסת הבשר האחרונה. בשתיקה הסתכלנו על המחבת, עליו הטגן הבשר שהלך והצטמק ונראה עלוב יותר ויותר. הקופסה עלתה שתי לירות וששים גרוש וכעת לא נותר על המחבת כמעט כלום, אולי שתי חתיכות קטנטנות, אפילו חתול לא ישבע מהן. בשקט הסתכלנו זה על זה.

לינה אמרה ביאוש: — לא יספיק לכולם. אי אפשר לחלק אותי.

— זהו, — אמרתי. — אולי כעת, לאחר שהתרוצצתי יום שלם עם גרישה כדי למצוא עבודה, עליו להזכר פתאום שולי עוד לסדר דבר מה חשוב ולצאת. לא כן, גרישה? —

— סלח לה, — אמר גרישה והסתכל בה בכבדות. עיניו האלכסוניות נעשו צרות עוד יותר. אחר פנה אלי:

— היא איננה אשמה, — אמר. — היא איננה תופסת זאת.

— לא אוכל לחלק את הבשר, — חזרה והתעקשה לינה.

— לא צריך, — אמר גרישה. — מי צריך זבל כזה.

הוא לקח את המחבת מן הכיריים, בבעיטה פתח את דלת הצריף, ובתנופה חזקה השליך את הבשר החוצה. הכלבים שבחזק התנפלו עליו בנהימה רוטנת.

ישבתי ליד השולחן, לאורה הצהוב של המנורה, והיה נדמה לי כאילו אני רואה איך הם זוללים את הבשר שלנו, ואיך מתנפחים עורפיהם הרזים והמרוטים. אך כמובן, היתה זו הזייה. הם בלעו את הבשר בבת-אחת, כפי שהיו בולעים כל מה שרק היו מצליחים למצוא